

Ministerstvo zdravotníctva SR opäť navrhlo platenie poisťného osobnými asistentmi

V rámci návrhu zákona o úprave príjmu zo závislej činnosti danom na medzirezortné pripomienkové konanie začiatkom júla 2011 opätovne navrhlo Ministerstvo zdravotníctva SR v zákone č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení zaviesť pre osobných asistentov osôb s ťažkým zdravotným postihnutím povinnosť platiť z príjmu za vykonávanie osobnej asistencie poisťné na verejné zdravotné poistenie. Ide v podstate o totožný návrh, aký MZ SR predložilo do pripomienkového konania v auguste minulého roku.

V rámci pripomienkového konania predložila Národná rada občanov so zdravotným postihnutím ako zásadnú pripomienku žiadosť o zachovanie súčasného právneho stavu. V odôvodnení sme uviedli nasledovné:

„Zásadne nesúhlasíme s predloženým návrhom, ktorým sa od základu mení postavenie ľudí vykonávajúcich osobnú asistenciu v systéme zdravotného poistenia.

Podľa súčasného právneho stavu štát je platiteľom poisťného na zdravotné poistenie za fyzickú osobu, ktorá vykonáva osobnú asistenciu občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ak táto osoba nie je zúčastnená na zdravotnom poistení z iného dôvodu (ako zamestnanec alebo SZČO) a výkon činnosti osobného asistenta sa nepovažuje za zárobkovú činnosť. Preto sa príjmy z tejto činnosti nezahŕňajú do príjmu, z ktorého sa stanovuje vymeriavací základ pre platenie poisťného na verejné zdravotné poistenie.

Podľa predloženého návrhu sa navrhuje, aby si osobný asistent uhradil z príjmu za výkon osobnej asistencie výdavky na poisťné na povinné verejné zdravotné poistenie sám, s čím zásadne nemôžeme súhlasiť, pretože by to pre veľkú časť osôb s ŤZP znamenalo likvidáciu možnosti využívať osobnú asistenciu – za daných ekonomických podmienok nenájdu osobných asistentov ochotných vykonávať činnosť OA.

Osobných asistentov môžeme rozdeliť do dvoch skupín:

1. skupina; asistenti, ktorí OA vykonávajú popri zamestnaní alebo popri vykonávaní inej (pre nich hlavnej) samostatnej zárobkovej činnosti.

2. skupina; asistenti, ktorí okrem vykonávania OA nemajú iný príjem ako zamestnanci alebo samostatne zárobkovo činné osoby. Patria sem:

- študenti,
- dôchodcovia,
- uchádzači o zamestnanie,
- dobrovoľne nepracujúci.

Pre prvú skupinu je príjem z OA doplnkovým príjmom, poisťné na verejné zdravotné poistenie si uhrádzajú z príjmu zo zamestnania alebo z hlavnej SZČ. Ak by platili poisťné na ver. zdr. poistenie i z príjmu za výkon OA, pri zohľadnení možnosti uplatnenia paušálnych výdavkov vo výške 40 % z príjmu za výkon OA by zaplatili 5,45 % tohto príjmu na zdravotné poistenie. Táto skupina má ďalšie príjmy, z ktorých platí poisťné na ver. zdrav. poistenie. Ich celkové príjmy prekračujú minimálny vymeriavací základ pre platenie poisťného na ver. zdrav. poistenie, preto z príjmu za výkon OA platia len vyššie uvedené percento.

V úplne inej situácii je druhá skupina osobných asistentov. Pre túto skupinu je výkon OA jedinou zárobkovou činnosťou. Pretože sú považovaní za SZČO, musia platiť mesačne poisťné na ver. zdrav. poistenie aspoň z minimálneho vymeriavacieho základu – z 3,3 násobku

životného minima. Pri súčasnej výške životného minima 189,83 eur predstavuje úhrada poistného na verejné zdravotné poistenie, stanovená z minimálneho vymeriavacieho základu, sumu 56,37 eur mesačne, a to bez ohľadu na to, aký počet hodín OA asistent v danom mesiaci „odpracuje“. Či už bude mať za 20 hodín OA príjem 52,80 eur alebo za 40 hodín 105,60 eur, vždy musí odvieť na ver. zdrav. poistenie mesačne 56,37 eur. A to i v tom mesiaci, v ktorom mu nebude vyplatená žiadna odmena, pretože z rôznych dôvodov OA prechodne nevykonával. Za týchto podmienok samozrejme študenti, dôchodcovia či nezamestnaní s vykonávaním osobnej asistencie okamžite skončia a osoby s ŤZP, ktoré majú priznaných menej hodín osobnej asistencie, nenájdu osobných asistentov.

Z MPSVaR nám boli poskytnuté štatistické údaje, týkajúce sa počtu poberateľov PP na osobnú asistenciu a štatistické údaje o čerpaní hodín OA v r. 2009. Nepoznáme údaje o sociálnom zložení osobných asistentov, z ktorých by sa dal určiť presný počet osobných asistentov, ktorí by si mali uhrádzať poistné na ver. zdrav. poistenie len z príjmu za výkon OA. V r. 2009 z celkového počtu 7 668 poberateľov PP na OA 5 090 osôb s ŤZP čerpalo najviac 1 500 hodín ročne (priemerne najviac 125 hodín mesačne) osobnej asistencie, čo predstavuje dve tretiny všetkých poberateľov. Z praxe vieme, že väčšina osôb s ŤZP využíva viacerých osobných asistentov a väčšinou ide skutočne o študentov a poberateľov dôchodkov. Títo majú príjem len za výkon osobnej asistencie, preto by si museli hradiť poistné na ver. zdrav. poistenie z minimálneho vymeriavacieho základu ako každá iná SZČO, takže z ekonomických dôvodov uvedených vyššie by osobnú asistenciu prestali vykonávať.

Z vyššie uvedených dôvodov žiadame zachovať súčasný právny stav, to znamená, že osobný asistent bude poistencom štátu a príjem za výkon OA sa nebude zahŕňať do príjmu, z ktorého sa stanovuje vymeriavací základ na platenie poistného na verejné zdravotné poistenie.“

25. júla 2011 sa na MPSVaR SR, ktoré je predkladateľom zákona o úprave príjmu zo závislej činnosti, v rámci ktorého je novelizovaný i zákon o zdravotnom poistení, uskutočnilo za prítomnosti ministra práce, sociálnych vecí a rodiny p. Miháľa rozporové konanie k viacerým zásadným pripomienkam NROZP.

Výsledkom rozporového konania k problematike platenia poistného na zdravotné poistenie osobnými asistentmi je akceptovanie našej zásadnej pripomienky. V tomto zmysle bude MPSVaR rokovať s Ministerstvom zdravotníctva SR.

Súčasnne p. minister navrhol na diskusiu a na zváženie, či ako alternatíva k ponechaniu terajšieho právneho stavu by bolo zo strany NROZP akceptované riešenie, podľa ktorého by sa súčasná sadzba na jednu hodinu osobnej asistencie zvýšila o 34 % s tým, že osobný asistent by si platil poistné na sociálne i zdravotné poistenie ako každá iná samostatne zárobkovo činná osoba. Navrhol som, že o tejto alternatíve by sa mohlo diskutovať v pracovnej skupine k problematike osobnej asistencie, ktorú podľa mojich informácií plánuje vytvoriť poradca ministra práce p. Bódy.

Ing. Milan Měchura
člen predsedníctva NROZP